

Donbass je náš! Před 80 lety začala bitva o Dněpr

☆ cs.topwar.ru/224505-donbass-nash-80-let-nazad-nachalas-bitva-za-dnepr.html

Alexandr Samsonov

27. srpna 2023

Vojáci Rudé armády přecházejí na předmostí na břehu Dněpru

Generální ofenzíva Rudé armády

Porážka Wehrmachtu v Kursk Bulge (Charkov je volný! Neúspěch operace Citadela) vedlo k tomu, že Němci nemohli klást dlouhý odpor ve směru Orjol a Charkov. Německá armáda utrpěla těžké ztráty na živé síle a vybavení. Těžce vydělané rezervy byly vyčerpány. Wehrmacht nedokázal dohnat ztráty, mobilizační schopnosti Německa dosáhly svého limitu.

Stále probíhaly bitvy o Charkov a Rudá armáda, inspirovaná vítězstvím, se hnala vpřed. Osm sovětských front, které čítaly 4,5 milionu lidí v jejich řadách, společně i odděleně, střídavě a současně útočilo na dvoutisícovou německou frontu. Wehrmacht nedokázal udržet všechny pozice a postupně se stáhl zpět, ale zachoval si vysoký bojový potenciál, vedl aktivní obranu.

Německý obrněný transportér Sd. Kfz. 251 u hořícího domu v ukrajinské vesnici poblíž Dněpru. září 1943

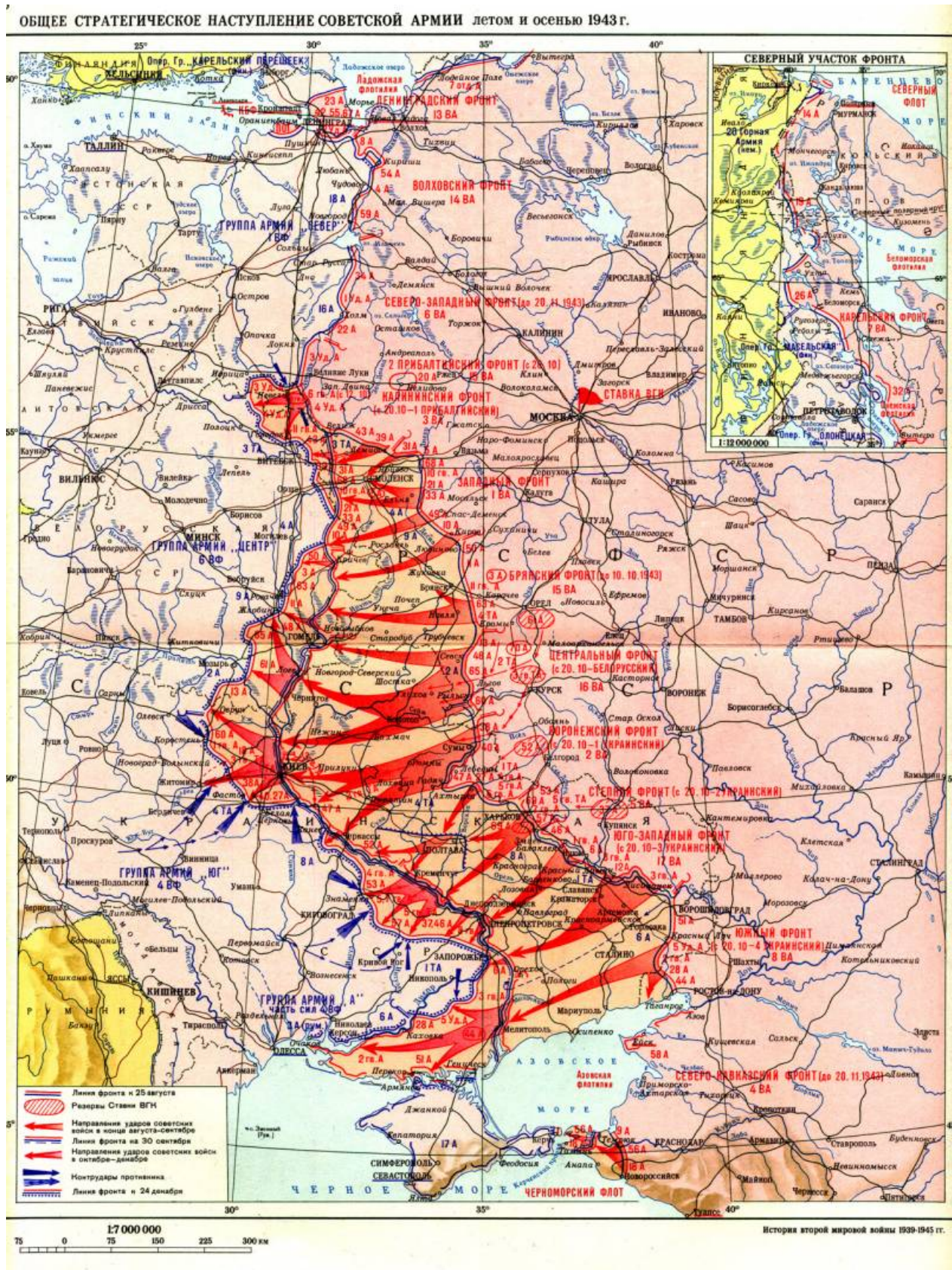

Sovětský MLRS BM-8-48 založený na americkém nákladním automobilu Chevrolet G7117 jezdí po březích Dněpru poblíž Bukrinského předmostí. října 1943

„Čas od času,“ poznamenal německý generál Müller-Hillebrand, „v důsledku našich úspěšných protiútoků se ofenziva ruských jednotek nezdařila, ale celkově k pauzám v ofenzivě sovětských jednotek ve skutečnosti tolik nedocházelo. protože se nám podařilo stabilizovat naši frontu obrany, ale především kvůli nedostatkům zásobovacího systému sovětských vojsk.“

Střední, Voroněžská, Stepní, Jihozápadní a Jižní fronta měla za úkol porazit hlavní síly Wehrmachtu na jižním křídle východní fronty, osvobodit levobřežní Ukrajinu a Donbas, dostat se k Dněpru, přinutit jej a zmocnit se předmostí na jeho pravý břeh. Kalininská, Západní a Brjanská fronta měla porazit německou armádní skupinu Střed.

Severokavkazský front měl vyhnat nepřítele z Tamanu a zahájit osvobození Krymu.

"Východní zed"

Německé velitelství nyní dělalo vše pro udržení Ukrajiny.

„Opuštění Donbasu a střední Ukrajiny bude mít za následek ztrátu nejdůležitějších letišť, velké ztráty potravin, uhlí, energetických zdrojů, surovin,“

- Polní maršál Keitel napsal ve své zprávě pro OKW (vrchní velení Wehrmachtu).

Němci doufali přechodem do defenzívy stabilizovat situaci na ruské frontě, dosáhnout pauzy pro přípravu a přesun záloh. 11. srpna 1943 vydal Hitler rozkaz vybudovat strategickou obrannou linii podél linie řeky Molochnaja, středního toku Dněpru a dále na sever podél řeky Sož, přes Oršu, Vitebsk, Pskov a následně do Narvy. Začalo vytváření „Východní zdi“, kterou nacistická propaganda prohlásila za nedobytnou. Jeho hlavní součástí bylo opevnění na Dněpru.

„Východní zed“ byla rozdělena na dvě hranice – „Panther“ a „Wotan“. Obranná linie německých jednotek „Wotan“ byla vytvořena na jižním křídle fronty v zóně působení skupiny armád „Jih“ a skupiny armád „A“. Obranná linie německých jednotek „Panther“ byla vytvořena v pásmu skupiny armád „Sever“ a skupiny armád „Střed“.

Proti vojskům Rudé armády na frontě od Sevská po Azovské moře stála 2. armáda skupiny Střed, 4. nádrž, 8., 1. tanková a 6. armáda skupiny armád Jih. Německé jednotky čítaly 1 milion 240 tisíc vojáků, 12,6 tisíc děl a minometů, více než 2 tisíce tanků a samohybných děl, více než 2,8 tisíc letadel.

Přejezd sovětského tahače S-65 "Stalinets" s 152mm houfnicí model 1937 (ML-20) přes Dněpr trajektem.

Sovětskí sapéři budují přechod přes Dněpr severovýchodně od Kyjeva.
Podzim 1943

Sovětské vojáci poblíž břehů řeky Dněpr. Kulometná posádka „Maxim“ poručík A. M. Maksimov (extrém v pozadí v čepici) kryje přechod svých jednotek přes Dněpr

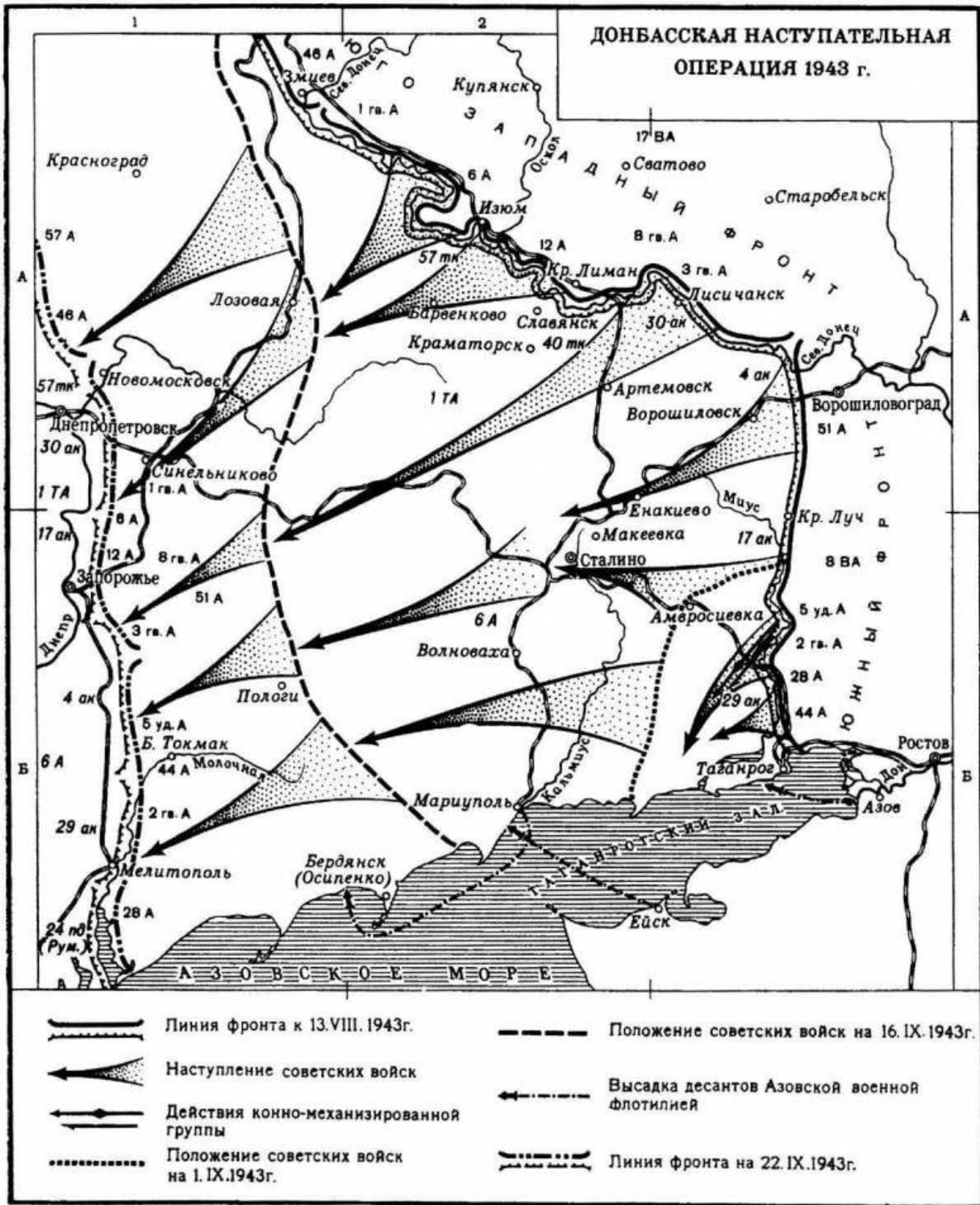
Bitva o Donbass

---

13. srpna 1943, kdy Voroněžský a Stepní front rozvíjely ofenzívu proti Charkovu, začala donbasská útočná operace Jihozápadního a Jižního frontu pod velením Malinovského a Tolbuchina. Malinovského armády měly za úkol zasadit hlavní úder z předmostí na řece Severskij Doněc v hlavním směru na Barvenkovo, Pavlograd a Záporoží. Jižní fronta měla prorazit německou obranu na řece Mius. Dvě fronty zahrnovaly více než 1 milion lidí, asi 21 tisíc děl a minometů (bez raketového dělostřelectva a 50mm minometů), více než 1 tanků a samohybných děl, asi 200 letadel.

Navzdory nebezpečí, že německá vojska byla na římse Donbasu, Hitler nařídil Donbas za každou cenu udržet. Důležitou průmyslovou oblast bránila Mackensenova 1. tanková armáda a Hollidtova 6. armáda, které byly součástí skupiny „Jih“, skládající se až z 22 divizí. Celkem asi 540 tisíc lidí, 5 400 děl a minometů, 400 tanků a samohybných děl. Oblast Donbasu byla pokryta předem připravenými linkami. Přední linie německé obrany procházela podél řek Severskij Doněc a Mius, v hloubce Němci využívali k obraně řeky Krynka, Kalmius a Samara. Obzvláště silný byl úsek fronty Miusky, který byl vytvořen po dlouhou dobu.

13. srpna přešlo pravé křídlo SWF jako součást 46. a 1. gardové armády generálů Glagoleva a Kuzněcova do útoku. Sovětská vojska překročila Severský Doněc a po urputných bojích osvobodila 18. srpna město Zmiev, čímž navázala interakci se Stepní frontou. 16. srpna v

centru fronty přešly do útoku hlavní síly SWF - 6., 12., 8. gardová armáda Šlemina, Danilova a Čujkova a 23. tankový 1. gardový mechanizovaný a 1. jezdecký sbor. Udeřili jižně od Izyumu ve směru na Barvenkovo. Nebylo možné prolomit silnou obranu nepřítele. 19. srpna naše jednotky znovu zaútočily, ale bez úspěchu. Němci přivedli posily, letectví, tanky a dělostřelectvo a odrazil ofenzívu.

Tento úder ve výsledku nevedl k průlomu nepřátelské obrany, ale pomohl Stepní frontě na Charkovském směru, odklonil německé zálohy z jihu, což usnadnilo ofenzívu Jižního frontu (SF).

Velitelé 25. gardového tankového pluku na tanku T-34 z kolony Don Cossack. Začátkem července 1943 byla na řece Mius poblíž farmy Dmitrievka převelena tanková kolona donských kozáků k 25.

gardovému tankovému pluku 5. gardového donského kozáckého jezdeckého sboru. 8. září 1943 sbor obdržel dalších 72 T-34 s nápisem na věžích „Don Cossack“

Vojska jižní fronty přešla 18. srpna 1943 do ofenzívy. Front Mius byl proražen v úzkém sektoru silami 5. šokové a 2. gardové armády Cvetajeva a Zacharova. Po silné dělostřelecké a letecké přípravě ruské jednotky prolomily nepřátelskou obranu. Do průlomu byl zaveden 4. gardový mechanizovaný sbor Tanaschishin, který do večera 19. srpna postoupil o 20 km a dosáhl řeky Krynky. Poté naše jednotky rozvinuly ofenzívu v oblasti Amvrosievka - Stalino (Doněck).

Německé protiútoky byly odraženy. Část sil jižní fronty zahájila ofenzívu na pobřeží Azovského moře. Vojska 44. armády, 4. gardového mechanizovaného sboru a 4. gardového jezdeckého sboru za podpory 28. a části sil 2. gardové armády a 8. letecké armády porazila uskupení Taganrog Wehrmachtu a osvobodila Taganrog 30. srpna.

Stranické setkání sovětských bojovníků a velitelů poblíž 76mm plukovního děla vz. 1927 v době klidu v bojích za osvobození Donbasu.

Sovětští sapéři staví most přes Severský Doněc v osvobozeném Lisičansku. září 1943

Sovětská obrněná vozidla BA-64 při útoku na Krasnoarmejsk. Doněcká oblast

Osvobození Doněcké oblasti

Prudké zhoršení situace na jižním křídle sovětské fronty vyvolalo v německém velitelství poplach.

Koncem srpna dorazil Hitler z východního Pruska do Vinnice. Na schůzce velení skupiny armád Jih její velitel Manstein prohlásil, že k udržení fronty potřebuje vyčlenit alespoň 12 divizí, nebo rychle opustit Donbas, aby zmenšil frontovou linii a uvolnil divize pro ostatní sektory. Führer přislíbil pomoc, divize chtěly odstranit fronty skupin „Střed“ a „Sever“. Plánovalo se také odstranění divizí z klidnějších sektorů fronty a nahrazení formací oslabených v bojích.

Tyto plány se však nepodařilo uskutečnit. Ruské jednotky zaútočily na levé křídlo skupiny Střed - 2. armáda a zatlačily ho zpět. V pásmu 4. armády skupiny Střed také v důsledku úspěšné ofenzívy sovětských vojsk nastala hrozivá situace. 28. srpna polní maršál Kluge hlásil, že nemůže stáhnout divize ze své fronty.

Skupina armád Sever také nemohla vyčlenit jedinou divizi. Nad skupinou armád Jih hrozilo rozkouskování a zničení, Hitler dovolil jejím jednotkám stáhnout se za Dněpr. 1. září začali Němci odcházet na západ po celé frontě na Donbasu.

Jižní fronta rozvinula ofenzívu na západ. Dne 3. září 1943 osvobodila naše vojska předměstí Gorlovka – Kalinovku. 5. září byla osvobozena Gorlovka a 8. září bylo osvobozeno hlavní město Donbasu Stalino (Doněck). 10. září byl za podpory výsadku Mariupol osvobozen.

SWF po přeskupení také pokračoval v ofenzivě. 3. gardová armáda počátkem září osvobodila Proletarsk, Pervomajsk a Arťomovsk. 1. září překročila 7. gardová armáda Severský Doněc a 8. září obsadila 10. gardová armáda Barvenkovo. Ve dnech 14. až 20. září naše jednotky osvobodily Guljaj-Polye, Kujbyševo, Pologi a Pavlograd. Do 22. září ruské jednotky dosáhly linie Novomoskovska, východního Záporoží a řeky Molochnaja.

V důsledku toho osvobodila Rudá armáda nejdůležitější průmyslovou základnu země - Donbass a vytvořila podmínky pro rozvoj ofenzívy v Severní Tavrii, na Krymu a v jižní části pravého břehu Dněpru.

Kulometníci s „Maximem“ podporují útok bojovníků Jihozápadního frontu v ofenzivě západně od Slavjanska.

Výpočet sovětského 76mm plukovního děla model 1927 v pouliční bitvě za osvobození Melitopolu

Obyvatelé osvobozené ukrajinské vesnice s květinami potkávají sovětské tankisty. V pozadí je tank T-34.